

Anatomi Alanında 2000–2014 Yılları Arasında Türkiye’de Yapılan Bilimsel Yayınlar

A Survey of Scientific Publications in the Field of Anatomy Conducted in Turkey during 2000–2014

Ayfer Metin Telliöğlü, Sacide Karakaş, Ayşe Gizem Polat

Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye

Özet

AMAÇ: Çalışmamızda, ülkemizde 2000 yılından bu yana Anatomi alanında yapılan uluslararası bilimsel yayınlara ilişkin verilerin ortaya konması amaçlandı.

GEREÇ VE YÖNTEMLER: ISI Web of Science veri tabanında SCI (Science citation index) ve SCI-E (Expanded) kapsamındaki dergilerde, içinde en az bir anatomi uzmanının bulunduğu, Türkiye adresli yayınlara ilişkin veriler tarandı. Zaman dilimi olarak 2000-2014 yılları esas alındı. Yıllara göre yayın sayıları, yayın sayılarındaki artış hızı, yayınların sınıflandırılması (makale, bildiri vb.), yayınların kategorisi, aldıkları atıf sayıları kaydedildi. Yayınların en fazla yer aldığı ilk 10 dergi ve en fazla yayın yapan 10 kurum belirlendi.

BULGULAR: Anatomi alanında 2000 yılından bu yana, Türkiye adresli, yayınlanmış 1390 çalışmaya ulaşıldı. Yayınlardan 1273’i orijinal makale, 35’i konuşma metni, 32’i bildiri özeti, 27 editöre mektup ve 23’ü derleme idi. Bu yayınlara ilişkin 2009 yılında belirgin şekilde artış gözlenirken, son yıllarda giderek azalma tespit edildi. Türkiye’de en çok yayın yapılan kategoriler ve en yüksek atıf sayıları sırasıyla; cerrahi anatomi, morfoloji ve sinir bilimleri kategorileriydi. Yayınların en fazla yer aldığı ilk üç dergi olarak; Surgical and Radiologic Anatomy, Saudi Medical Journal ve Clinical Anatomy bulundu. En fazla yayın yapan üniversiteler; Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Ege Üniversitesi’ydi.

SONUÇ: Çalışmamız, anatomistlerin hangi konulara daha çok yönlendikleri konusunda yol göstermektedir. Yapılan yayınların büyük bir kısmı, cerrahi anatomi, morfoloji ve sinir bilimleri kategorilerindedir. Yayınların sayıdan çok kalitesi, takip edilişliliği önemlidir. Yapılacak çalışmaların, multidisipliner, daha çok atıf alacak çalışmalar olmasına önem verilmelidir.

ANAHTAR KELİMELER: Anatomi, bilimsel yayınlar, SCI, Web of Science

Abstract

OBJECTIVE: In our study, we aimed to reveal the data of the international scientific publications in the field of anatomy recorded in our country since 2000.

MATERIALS AND METHODS: The data at the Turkey-based publications, which have at least one anatomy specialist identified and have been published in journals at the ISI Web of Science database and covered by the Science Citation Index (SCI) and SCI-E (Expanded), were screened. The time period for the study was between the years 2000 and 2014. Number of publications by year, rate of increase in the number of publications, classification of broadcast (articles, papers, etc.), category of publications, and their citation rates were recorded. We evaluated the top 10 journals which have the most comprising publications and the top 10 universities which facilitated these publications.

RESULTS: Since 2000, we reached a total of 1390 publications in the field of anatomy. These publications comprised of 1273 original articles, 35 meeting presentations, 32 abstracts, 27 letters to the editor, and 23 compilations. With respect to the number of publications, there is a gradual decrease in recent years, despite a significant increase observed in the year 2009. In Turkey, the most published and cited categories are surgical anatomy, morphology, and neuroscience. The top three journals with the highest number of publications are Surgical and Radiologic Anatomy, Saudi Medical Journal, and Clinical Anatomy. The top three publishing institutions are Ankara University, Hacettepe University, and Ege University.

CONCLUSION: Our study provides us an understanding of the topics anatomists have favored to study in recent years. A large number of published research articles are about surgical anatomy, morphology, and neuroscience. Obviously, the quality of publications and their number of citations are more important than their scalar quantity. We believe that future studies should focus on the multidisciplinary areas with more citation prospects.

KEYWORDS: Anatomy, scientific publications, SCI, Web of Science

Giriş

İnsan vücudunun morfolojik yapısını inceleyen anatomi, tıp biliminin temel taşlarından biridir. Anatominin kurucusu olan, Vesalius’tan günümüze kadar, yüzlerce yıl geçmesine rağmen, anatominin önemi azalmamış, daha da artmıştır. Genel anestezi sağlayan maddelerin keşfinden sonra; hızlı gelişen cerrahi bilimler, Bilgisayarlı Tomografi, MRG (Manyetik Rezonans Görüntüleme) gibi gelişmiş radyolojik tetkikler, insan vücudunun yapı ve fonksiyonu hakkında daha çok bilgi edinme gerekliliğini arttırmıştır. Anatomi, anatomik yapıların

Yazışma adresi / Correspondence to: Ayfer Metin Telliöğlü, Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye

Tel. / Phone: +90 506 604 31 61 e.posta / e.mail: ayfertellioglu@yahoo.com

Geliş Tarihi / Received: 02.12.2014 • Kabul Tarihi / Accepted: 25.01.2015

©Telif Hakkı 2015 Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi - Makale metnine www.adutfd.org web sayfasından ulaşılabilir. / ©Copyright 2015 by Adnan Menderes University Faculty of Medicine - Available online at www.adutfd.org

klirik anlamlarını ortaya koymak, diagnostik amaçlı çalışmalarda anatomik varyasyon ve anomalileri tanımlamak, teknolojik gelişmelere uygun cerrahi yöntemlerin adaptasyonunu sağlamak amacıyla klinik bilimlerle ilişki halinde olmalıdır. İnsan vücudunun sabit bir yapısı varmış gibi gözükse de, anatomistler insan vücudunun en iyi şekilde anlaşılması konusunda arayışlarını sürdürmektedir.

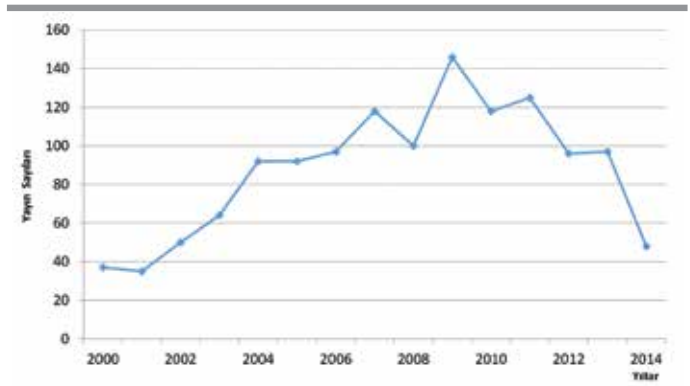
Çalışmamızda, Türkiye'deki anatomistlerin bu sürece nasıl katıldığı, daha çok hangi konularda çalışma yaptıkları ve nasıl katkı sağladığını araştırmayı amaçladık. Bu nedenle, ülkemizdeki anatomistlerin, 2000 yılından bu yana yaptıkları uluslararası bilimsel yayınları tarayarak, istatistik verileri ortaya çıkardık. Çalışmamız, ülkemizde anatominin gelişme sürecini bilimsel açıdan gözler önüne sererken, anatomistin sıkça karşılaştığı araştırma konusu bulma konusundaki sıkıntısına da yol gösterici olabilir.

Gereç ve Yöntemler

Bu araştırma, tanımlayıcı bir araştırma olup, ISI Web of Science veri tabanında SCI (Science citation index) ve SCI-E (Expanded) kapsamındaki dergilerde, içinde en az bir anatomi uzmanının bulunduğu, Türkiye adresli yayınlara ilişkin veriler taranarak yapıldı. Zaman dilimi olarak 2000-2014 yılları esas alındı. Yayınlar ait elde edilen bilgiler, MsExcellâ bilgisayar programı üzerinde kayıt edilerek, tekerrürler engellendi. Veriler; konu, dergi ismi, kurum ismi vb. gibi çalışma amacına uygun gruplar halinde gruplandırılıp, sayısal olarak değerlendirildi. Sonuçlar; şekil ve tablolar halinde ifade edildi. 2000 yılından bu yana yıllara göre yayın sayıları, tespit edildi. Yayınların sınıflandırılması; dergilerde yayınlanış şekilleri olan, orijinal makale, konuşma metni, bildiri özeti, editöre mektup ve derleme olarak yapıldı ve sayısal değerleri bulundu. Yayınların kategorisi (konusu) cerrahi anatomi, morfoloji, sinir bilimleri, genel tıp ve radyolojik anatomi alanları olarak belirlendi. Bu gruplamanın dışında kalan anatomi eğitimi, anatomi tarihi, spor anatomisi, gelişimsel anatomi vb. gibi konularda yapılan çalışmalar "diğer" kategorisinde değerlendirildi. Bu konulara ilişkin yayınların aldıkları atıf sayıları kaydedildi. Ayrıca; yayınların en fazla yayınlandığı ilk 10 dergi ve en fazla yayın yapan 10 kurum belirlendi.

Bulgular

Anatomi alanında, Türkiye adresli, 2000 yılından bu yana yayınlanmış 1390 çalışmaya ulaşıldı. Bu yayınlara ilişkin 2009 yılında belirgin şekilde artış gözlenirken, son yıllarda giderek azalma tespit edildi (Şekil 1). SCI ve SCI-E dizininde indekslenen dergilerde 2000 yılında 37 çalışma yayınlanmış iken 2009 yılında bu rakam 146'a çıkmıştır. 2009 yılından bu yana ise rölatif bir düşüş söz konusudur. 2013 yılında yayınlanan çalışma sayısı 97'dir. Şekil 1'de görüldüğü üzere, 2000-2009 yılları arasında, yukarı bir seyir gözlenirken, 2009'dan sonra aşağıya doğru bir seyir söz konusudur. Bu yayınların 1273'i orijinal makale, 35'i konuşma metni, 32'i bildiri özeti, 27 editöre mektup ve 23'ü derleme olarak kaydedildi (Tablo 1). Yayınlar tipine göre sınıflandırıldığında büyük çoğunluğunu orijinal makalalar (%92'sini) oluşturdu. Bu sayıya araştırmalar ve olgu sunumları dahildi. Türkiye'de anatomi alanında 2000 yılından bu yana en çok yayın yapılan kategoriler ve sayıları sırasıyla; cerrahi anatomi; 368, morfoloji; 302, sinir bilimleri; 262, genel tıp; 177 ve radyolojik anatomi; 145 olarak bulundu (Tablo 2). En yüksek atıf sayıları ise, cerrahi anatomi; 2097, sinir bilimleri; 1954, morfoloji; 1493, radyolojik anatomi; 877 ve genel tıp; 366 olarak kaydedildi (Tablo 2). Sinir bilimleri ve radyolojik anatomi alanlarında yayın sayısına kıyasla atıf sayılarının yüksekliği dikkat çekmektedir. Yayınların 2000 yılından bu yana, en fazla yayınlandığı dergiler Tablo 3'de sunulmuştur. Buna

Şekil 1. Yıllara göre yayın sayılarının değişim grafiği

Tablo 1. Çalışmaların dergilerde yayınlanış şekilleri ve sayısal değerleri

Sınıf	Sayı	(%)
Orijinal makale	1273	91,58
Konuşma Metni	35	2,51
Bildiri Özeti	32	2,30
Editöre mektup	27	1,94
Derleme	23	1,67
Toplam	1390	100

Tablo 2. Türkiye'de Anatomi alanında en çok yayın yapılan kategoriler

Konu	Sayı	(%)	Atıf Sayısı	(%)
Cerrahi Anatomi	368	26,57	2097	30,9
Morfoloji	302	21,80	1493	22
Sinir bilimleri	262	18,91	1954	28,7
Genel Tıp	177	12,77	366	5,4
Radyolojik Anatomi	145	10,50	877	13
Diğer	136	10,45	-	-
Toplam	1390	100	6787	100

göre; ilk üç dergi olarak; Surgical and Radiologic Anatomy (%27), Saudi Medical Journal (%17) ve Clinical Anatomy (%14,14) bulundu (Tablo 3). Yapılan yayınların kurumlara göre dağılımına baktığımızda; en fazla yayın yapan üniversiteler sırasıyla; Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Osmangazi Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Gülhane Askeri Tıp Akademisi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi olarak kaydedildi (Tablo 4).

Sonuç

Anatomi alanında ülkemizdeki anatomistlerin, 2000 yılında SCI ve SCI-E indeksine giren yayınlanmış 37 çalışması bulunmaktayken, 2009 yılında bu sayı 146'ya çıkmış ancak 2013'te tekrar 97'ye gerilemiştir. Üniversitelerimizde halen var olan, gerek alt yapı eksikliği, gerekse akademik personelin yetersiz olmasının yayın sayısını olumsuz yönde etkilediğini düşünüyoruz. Bu sayının daha da artması için

Tablo 3. Yayınların yer aldığı dergiler

Dergi İsmi	Sayı	(%)
Surgical and Radiologic Anatomy	114	27
Saudi Medical Journal	71	17
Clinical Anatomy	59	14,14
Journal of Craniofacial Surgery	36	8,02
International Journal of Morphology	26	6,23
Annals of Anatomy Anatomischer Anzeiger	25	6
Folia Morphologica	24	5,75
Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Dergisi	23	5,51
Turkish Journal of Medical Sciences	20	4,8
Turkish Neurosurgery	19	5,55
Toplam	417	100

Tablo 4. Türkiye'de yayın sayısı en fazla olan 10 kurum (2000'den bu yana)

Kurum Adı	Sayı	(%)
Ankara Üniversitesi	199	20,83
Hacettepe Üniversitesi	191	20
Ege Üniversitesi	94	9,84
Akdeniz Üniversitesi	79	8,27
Gazi Üniversitesi	71	7,43
Osmangazi Üniversitesi	70	7,32
Afyon Kocatepe Üniversitesi	67	7,01
Fırat Üniversitesi	64	6,7
Gülhane Askeri Tıp Akademisi	63	6,6
Necmettin Erbakan Üniversitesi	57	6
Toplam	955	100

ülkemizdeki anatomistler uğraşlarına devam etmektedir.

En çok yayın yapılan konu başlıkları; cerrahi anatomi, morfoloji, sinir bilimleri, genel tıp ve radyolojik anatomi olarak belirlendi. Özellikle tıbbın cerrahi alanlarında yapılan çalışmaların büyük bir bölümünde temel anatomi çalışmaları ön plana çıkmakta ve bu çalışmalarda da topografik anatomi bilgileri sonuçlarda yoğun olarak vurgulanmaktadır. Anatominin bir bilim dalı olarak kabul edildiği günden bu yana cerrahi bilimlere yaptığı katkı yadsınamaz boyuttadır. Morfoloji başlığı altında sınıflandırdığımız çalışmalar, daha çok mikroskopik anatomi çalışmalarını içermektedir. Hayvan deneyleri, histolojik, sterolojik çalışmalar ve kök hücre çalışmaları ön plana çıkmaktadır.

Teknolojinin gelişmesi ve biyomühendislerin son zamanlarda yaptıkları çalışmalarla birlikte anatominin çalışma alanı genişlemiştir. Rad-

yolojik cihazların gelişmesiyle birlikte, radyolojik anatomide çalışma alanını çok genişletmiş ve bu alanda yapılan yayınların sayısı, kalitesi ve atıf sayısı artmıştır. Bunun yanısıra, genel tıp kategorisinde değerlendirdiğimiz, Pediatri, Anestezi ve Fizik Tedavi vb. bilim alanlarında da anatomi temelli çalışmalar süratle artmaktadır. Teknoloji geliştikçe anatominin çalışma alanı ve konuları da gelişmeye devam edecektir.

Türkiye'de SCI ve SCI-E kapsamına giren, tıp ve özellikle anatomi alanında çok fazla dergi olmadığı için yapılan çalışmalar genellikle dış ülkelerdeki dergilerde yayınlanmaktadır. Ülkemizdeki tıp alanındaki dergilerinde bir an evvel dünyada kabul gören SCI ve SCI-E gibi indeksler kapsamına alınması ve daha fazla derginin yayınlanması gerektiğini düşünüyoruz.

Yapılan yayınların ülkemizdeki üniversitelere göre dağılımına baktığımızda, büyük ve köklü üniversiteler ön plana çıkmaktadır. Bu üniversiteler diğerlerine oranla, alt yapısını, akademik ve teknik kadrosunu tamamlamış durumdadır. Ankara, Hacettepe ve Ege Üniversitesi gibi köklü ve gelişmiş üniversitelerde yapılan yayınlar hem sayıca hem de atıf sayısı fazla olan yayınlardır. Yeni kurulan, üniversitelere de yeterli kaynak verildiği takdirde iyi bir alt yapı ve akademik kadronun oluşturulacağı, yayın sayısı ve kalitesinin artacağı kanısındayız.

Sonuç olarak; ülkemizdeki anatomistlerin, 2000 yılından bu yana yaptıkları uluslararası bilimsel yayınları tarayarak, verileri ortaya çıkardığımızı, yapılan çalışmalarla ilgili geniş bir bilgi sunduğumuzu düşünüyoruz. Çalışmamız, anatomistlerin hangi konulara daha çok yönlendikleri konusunda da yol göstermektedir. Yayınların sayıdan çok kalitesi, takip edilirliliği önemlidir. Yapılacak çalışmaların, anatomi biliminin gelişmesine katkı sağlayacak, multidisipliner, çok merkezli, bilimsel olarak önemli ve daha çok atıf alacak çalışmalar olmasına önem verilmelidir.

Hakem değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir - A.M.T.; Tasarım - A.M.T.; Denetleme - S.K.; Kaynaklar - A.M.T.; Malzemeler - A.G.P.; Veri toplanması ve/veya işlemesi - A.G.P.; Analiz ve/veya yorum - A.M.T.; Literatür taraması - A.G.P.; Yazıyı yazan - A.M.T.; Eleştirel İnceleme - S.K.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author contributions: Concept - A.M.T.; Design - A.M.T.; Supervision - S.K.; Resource - A.M.T.; Materials - A.G.P.; Data Collection &/or Processing - A.G.P.; Analysis &/or Interpretation - A.M.T.; Literature Search - A.G.P.; Writing - A.M.T.; Critical Reviews - S.K.

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared by the authors.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

1. <http://thomsonreuters.com/>